

Ա Ռ Ա Վ

Գ Ե Ղ Յ Ի Ն Ե Ի Փ Փ Ե Ն Ի Ն

Դարնան զրոնները դեռ բացուած չէին՝
Եւ ծըլած ծաղկած էր արդէն ղեղձին,
Դեղձին շրփացած ծառն էր պարտէզին,
Տիրոջը գանձն էր և անգիւտ բարին,
Եւ տեսաւ զի էր դեռ չոր ու ցամաք
Թթենին, կարկամ գերը ձմրան ժամանակ:
Մի նձիւղ կամ ծիւղ, կամ նիշ կենդանու

[Թեան
Ջրկար տակաւին թրթենւոյն վրան:
Եւ ղեղձին ըսաւ անոր. — Բարեկամ,
Քո ինչ փոյթն է թէ գարունն է ժաման,
Եւ ծաղկիւ պէտք է մեզ շուտով շուտով,
Ի պատիւ գարնան, Փլորային՝ ի գով:
Փիւտմէ՜ արդէն իր քաղցրը ձայնով,
Ջեփիւն ալ հեղիկ հեշտալի շունչով,
Տայ մեն ակետիս արձապանգներուն
Այս պուրակներուն և պարտէզներուն.
Ջարթիք, մի՛ նընջէք, եկել է գարուն,
Ջարթնում է արդէն համայն բրնձթիւն:
Արշալոյսն ալ գայ ղեղձան մագերով,
Դաշտերուն վրայ մարգրիտ ցանելով,
Եւ ծառ ու ծաղիկը շնորհապարտ սըրտով
Այն ցողն ի նեկտար փոխում են շուտով:
Ի՞նչ, պղերգ միայն դուն
Կաս խորունկ ի բուն:

Ինչո՞ւ ինձի չես նմանիր, նայէ՛ տես,
Որչափ շանք ըրի, ճիգ թափեցի ես,
Մինչև որ ասանկ ծաղկալից եղայ,
Եղայ իմ տիրոջ սիրոյ առարկայ:
Կրնայ տէրս իմ վրայ ապահով ըլլալ.
Պիտի տամ իրեն պըտուղ անհամար,
Թըւով իմ ծաղկանց թըւոյն հաւասար. —
Եւ խօսքն ի բերանն էր դեռ կիսկատար՝
Մինչ հիւսիս մ'անցնող անդին փլերթաւ,
Կարկուտ մ'ալ իր հետ քաշեց ու բերաւ:
Եւ եղաւ ղեղձին քանց թրթենին լեզկ,
Իր ծաղիկներէն իսպառըսպուռ մերկ:

Բայց յետոյ ատեն մ'ըսպասելէ վերջ՝
Ունեցաւ հազիւ տերէններ ըստերջ:

Այն ատեն թթենին.
— Երբ որ կ'ըսէի, աճապարելու
Ես պէտք մը չունիմ,
Լաւ մըտածելու և լաւ դատելու
Վարժեալ եմ:

Քանզի գիտէի,
Ջեփիւն ի գուր էր շրնչում մեղմօրէն.
Ինձ պարտ էր ըզգոյշ կալ դեռ հիւսիսէն,
Գիտցի՛ր որ գործ մը չ'եղլեր ի զըլուխ՝
Թէ ատենին չ'ես այնքան ձեռնամուխ:

Անհամբերութիւնը մուխ կը մարէ.
Ամենայն իրեր նա կը խանգարէ:

La Motte

ՍՏԵԿԱՆ ԵԱՅԸԱԵԱՆ

ՈՐԹԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՆ

Armand Sylvestre

Տեսայ կրկին իմ հեռուոր սիրական
Տընալս, ուր՝ երբ դեռ տըղայ, աննըաղ
Արեւ մը միշտ կ'երազէի. մանկական
Ուր կը խաչտար հոգիս անմեղ. սակայն վաղ՝
Դուրս ձգուեցայ օր մը սուգի, որք, աւաղ:

Տեսայ, տեսայ, տունն ու հողի խորշն այն քաղցր՝
Ուր այսօրուան պէս կը տեսնեմ աչքիս տակ
Որ կ'անցնի հայրս իր ճակատով սէզ բարձր,
Այլ ժըպտերես. խորհրդոց մէջ անյատակ
Մայրս ալ կ'անցնի, կ'անցնի աչքով մը յըստակ:

Ո՛ւ, չըկար հոն բան մը փոխուած ինձ ծանօթ,
Հոն՝ ուր իղձերս պարփակուէին համօրէն.
Ծառերը նոյն, նոյն մարմանդին վըրայ, յորդ
Կը թափէին սաղարթին իրենց ճիւղերէն՝
Երկայնքը նոյն ուղիներուն շուրջն ամէն:

Չողիքը չոր փայտի ճիւղէ, պատտառուն
Այծեփիկի նուրբ թիւերով, քարայէն
Նստարանն իր մամուռներէ խածատուն
Անկիւններով, ինչպէս երբեմն՝ լուռ նրսեմ
Ամէնքն ալ նոյն հին հիւրերուն կը սպասեն:

Հիմա պիտ' գար մայրս, ասիին մէջ խոնջ բոնած
Ծաղկի մը թերթ, տըժգոյն լոյսին իրիկուան.
Պիտի գար հայրս ալ նստելու իր խոկմանց

1. Փլորայ, Դիցուհի ծաղկանց:

2. Փիւտմէլ, Սոթակը:

վըկայ եղող թըմբիին տակ, սիրական
Որատիոսը ձեռքին մէջ. հեշտ վայրկեան:

Երկուքն ալ զիս պիտի անթարթ աչերով,
Փընտըռէին ծառուղեաց մէջ, ուր իսպառ
Թըռաւ. հըրճիւնն իմ մանկութեան. ու խըռով՝
Երկուքն ալ զիս գո՛ր կանչէին սիրովառ,
Լալով իրենց ճակատագիրը թըշուառ:

Ու սեմէն ներս մտնելով, «Հայր, էս, էս եմ»...
Բայց ի՞նչ են այդ խընծիղ, ձայներ ու քըրթիշ
Ինձ անծանօթ... Որքան տարի այդ նըսեմ
Շինուածքն իր մէջ կը պարփակէր բընակիչ՝
Օտար էին. . Ու քաշուեցայ ետ քիչ քիչ:

Սակայն ճերմակ սըրբափուշ մ'իւր նուրբ ճիւղեր
Կրկարելով վեր վեր պատէին մինչեւ ուսս,
Իուրուճաւէտ թերթերը դէպ ինձ կ'ուղղէր:
Հասկըցայ գո՛ւթն... Ու մենտալ վարդն անուշ
Սոսկ լալագին տարի ինձ հետ միշտ ի յուշ:

Թրգ. Ա. Վ. ՍԻՐՈՒՆՅԱՆ

ՅԱՆՏԱՐԿԵԱԼԸ

Այս աշխարհ մի բանն է.
Բանտն ապա էլ ինչ է...

Կրօնանակուռ շղթաներով պընդըւած,
Վեց պատերու մէջ անխընդ բանտըւած,
Մարդկային դէմք, ըստուեր մ'հենձ ողբագին՝
Հետ բախին:

Կրկաթանիզիկ լուսամուտով պատի մ'տակ,
Իրան, պատիպատ շղթաններու դէզին տակ՝
Խեղանդամուած սոկորներու կոյտ կամ դի՝
Կը կըթի:

Ամաց հետէ ըստորկերիայ գուրիս մէջ
Այս ուրուական չուխ՝ բընաւ ելեւէջ.
Անյարթի՝ իւր շղթայից տակ՝ շատ տարի
Կը ծիւրի:

Դէմքը տըմոյն, մահուան ժանգով ժանգոտած,
Վաղեմի փայլ, վառ գոյնն ու գեղ կորուսած,
Գերեզմանաց սոսկ ուրուական մի՛ է՝ կ'ըսես՝
Պարզապէս:

Աչեր խոր խոր՝ արտէւանաց տակ թաղուն,
Անարտայայտ, սառն ու լըռին, բայց խօսուն՝
Առկայծ ջահի մ'պէս կը պըլպլան, կը մարի՞ն
Ի մութին:

Իծախըռի մագերն ուսին վրայ վիծած՝
Զարհուրելի՝ մի տեսք կու տան իւր դիմաց,
Որ դըժոխքէ փախած կարծես մի սառն
Թըշուառն պայտ:

Յարդէ խըշտեակ, կոտրած սափոր պուտ ջըրով,
Պատառ մ'ալ չոր, կարծրը սեւ հաց անոր քով՝
Հէք բանդիւլին կա՛ն կարասին կը կազմեն
Ընդ ամէն:

Վաղո՞ց ի վեր մոռացութեան վի՛ն թաղուած,
Մարդկային խօսք, դէմք մը երբեք չէ՛ տեսած.
Ինքն աշխարհի, իրեն համար նա վաղո՞ց

Է կորսուած:
Ստորերկրեայ որջը իր միշտ գերեզման
Վաղո՞ց արդէն վըճըռած են անասան՝
Հակատագիր, Արդարութիւնն իշխողաց,
Կամ Աստուած:

Բա՛րէ, սակայն ճշմարտութեան միշտ վե՛ն ձայն
Վե՛ց պատի մէջ՝ որ հոս խեղդել կը ջնանն՝
Միթէ պիտի չպայթի՞ որպէս թըղանօթ
Յազատ օդ:

Հազա՛րք թէ բիւրք ճշմարտութեան միշտ պաշտ...
[պան՝

Բանտի անգութ որմերուն տակ լո՛ւռ կորան,
Մեծ ճշմարտին աչք միշտ տեսաւ զանոքս, բայց
Լո՛ւռ մընաց:

Այսպէս հանդարտ, այն բանտարկեալն յիւր
[խոկունս՝

Մըտքով վայրկեան մ'իւր երդիթէն սրացաւ դուրս.
Մոռցաւ մի պա՛հ շըղթայ, տանջանք, մըթին

Ըզգաց խա՛նդ՝ [բանդ,
Այսպէս անկեալ ազատորդին այն տըժգոյն՝

Շանթեր թըռուց սըրտին խորէն դէպ անհուն.
Մըտայլ ճակտէն փայլակ մ'յանկարծ ճաթեցաւ

Եւ անցաւ:
— Արդարութիւն, ո՛հ, մըրմըռաց սըրտեռանդ,

Ինքզինքս յօժար ահա հողին տամ աւանդ.
Մենիւր գիտեմ... Բայց, մահ, 'հա դու կը

Առջեւէս: [փախչիս
Յօժար կըրեմ ամէն տանջանք, ցաւ ու վիշտ,

Յօժար՝ մահուան գիրկ կը դիմեմ հոս ընդ միշտ՝
Թէ սիրական իմ զաւակներս, ա՛խ, չըմնան

Անպաշտպան:
Բայց առ Աստուած ես կը տանիմ սա շղթայացք,

Իրժոխային քո տանջանաց սա վըկայքս.
Տես, մարմնացեալ բողո՞քն եմ ես, որ դիմեմ՝

Առ Տէրն իմ:
Ա՛խ, գէթ մի պա՛հ, չըքնաղ պըզտի բըլբուլիկս,

Վայրկեան մը լոկ ժրպիտ ի շուրթ գալիք գիրկս,
Սրտիս կըրակ սիւրտը հոսէր եւ գոռայր

— Վըրէ՛ծ, հայր...
Թոթով լեզուդ, արձագանգ տար հողուրս մէջ,

Հոգւոյս որ 'հա, երկրի 'լ երկնի մէջ ելուէջ.
Բայց հո՞գ է բնաւ, զառնուկ սիրուն եւ խածակն,

Հօրդ վիճակ
Կենացդ պարտեղ դեռ նոր իշած հեշտաբոյր,

Վարդի նըման այտիցդ ժողովիս փայլ եւ թոյր,
Այտիցդ, որդեակ, որ հրեշտակաց ժրպիտն են

Երկնքին:
Որորոցիդ մէջ աչագեղ դէմքդ բաց՝

Զուարթնոց խըմբեր գըլխիդ պըսակ ուրիած,
Թըշուառ մէրկանդ քանի՜ զուարթ համբոյրներ

Դու տուիր:
Ե՛ս լոկ, Աստուած, ես լոկ թշուա՛ռս՝ յաւիտեան

Պիտ՝ չըվայլեմ տեսք մը, ժրպիտ սիրական...
Հուսկ պիտի՞ կորչիմ անհե՛տ անձայն... ո՛հ,

Անիրաւ... [իրաւ...

ԶԻԹՈՒՆԻ